

6. Ланчуковська Н. В. Прагматичний аспект інтонації в реалізації іронії в англomовному художньому тексті : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.04 “Германські мови” / Ланчуковська Надія Володимирівна. – Одеса, 2002. – 19 с.
7. Міщенко Н., Міщенко М. Слово батьків – з усіх віків / Н. Міщенко. М. Міщенко. – К. : Богдана, 1998. – 1136 с.
8. Панасенко А. Ф. Склад і функціонування порівняльних фразеологізмів / А. Ф. Панасенко // Рідне слово. – 1971. – № 5. – С. 9 – 14.
9. Подюков И. А. Народная фразеология в зеркале русской культуры: [учебное пособие] / И. А. Подюков. – Пермь : ПГПИ, 1991. – 128 с.
10. Походня С. И. Языковые виды и средства реализации иронии : [монографія] / Софья Ивановна Походня. – К. : Наукова думка, 1989. – 126 с.
11. Руснак Н. Лінгво-когнітивний статус порівняльних фразеологізмів в українській мові / Н. Руснак // Наук. вісник Чернівецького національного університету : Слов'янська філологія. – Вип. 107. – Чернівці : Рута, 2001. – С. 28 – 32.
12. Ткачук В. Категорія суб'єктивної модальності : [монографія] / Вадим Ткачук. – Тернопіль : Підручники й посібники, 2003. – 240 с.
13. Шевченко Л. І. Інтелектуальна еволюція української літературної мови : теорія аналізу : [монографія] / Лариса Іванівна Шевченко. – К., 2001. – 476 с.
14. Шкляревський Г. І. Погляди О. О. Потебні на “Естетично смішне” і вивчення мовних засобів комічного // Матеріали II респ. славист. конференції, присвяч. 125-річчю з Дня народження О.О.Потебні. / Г. І. Шкляревський – Харків, 1962. – С.276 – 282.
15. Щербина А. О. Про іронічний ефект і методи його вивчення / А.О.Щербина // Питання граматики і лексикології української мови : зб. наук. пр. – К., 1963. – С. 63-69.

Словники

16. Новий тлумачний словник української мови. У 4-х т. / Укл. : Василь Яременко, Оксана Сліпущко. – К. : Аконіт, 2001. – Т. 1. – 910 с. ; Т. 2. – 911 с. ; Т. 3. – 927с. ; Т. 4. – 941 с.
17. Фразеологічний словник української мови / Укл. В. М. Білоноженко, В. О. Винник, І. С. Гнатюк та ін. – К. : Наук. думка, 1999. – 980 с.

***Анотація.** У статті проаналізовано мовні засоби вираження іронії в українських пареміях. Іронію схарактеризовано як один зі способів вираження комічного у мовленні, виділено найтипівіші форми її іронії у структурі прислів'їв і приказок, як-от антифразисні конструкції, іронічний парадокс, семантико-синтасичний алогізм. Використання паремій з метою створення комічного ефекту зумовлене, безперечно, ментальними особливостями української сміхової культури.*

***Ключові слова:** паремія, прислів'я, приказка, гумор.*

***Summary.** This article contains information about different means of irony semantic in the structure of Ukrainian proverbs. Irony is defined not a secondary means of descriptions but as equal of the comic. There are many models with irony semantic in Ukrainian proverbs, such as antiphrasis constructions, ironical paradox, alogizm. The using of irony constructions is connected with various pragmatics aspects of communication and the definition of national culture.*

***Key words:** paremia, adverb, proverb, humor.*

УДК 811.111'4

Петрова Т.М.

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ АКСІОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ КОНЦЕПТУ “ЛІМЕРИК”

До актуальних проблем сучасного мовознавства належить дослідження взаємовідношень мови і культури. На межі мовознавства, культурології, етнології, соціолінгвістики з'являються дослідження лінгвокультурологічного характеру, присвячених дослідженню національно-культурних особливостей мовних одиниць, що відображають уявлення про культурні цінності народу [1, 6].

Британська культура, як і будь-яка інша, має свою систему цінностей. Проте, багато в чому завдяки острівному та “імперському” [7, 24] характеру своєї культури, система цінностей

англійців має свої специфічні риси, які в сукупності розглядаються як національно-специфічні для британської ментальності.

Список домінуючих цінностей британської культури варіюється в різних дослідженнях. Проте, такі з них як стриманість, незворушність, прагнення зберегти свій індивідуальний простір, практичність, готовність прийти на допомогу, ввічливість, педантичність, консерватизм, некатегоричність спілкування та ін. представлені в багатьох роботах з лінгвокультурології та лексичної семантики [1; 2; 8].

Метою нашої статті є виявлення головної цінності, яка знаходить своє відображення і специфічне вираження в текстах прецедентного жанру лімерик, зокрема в понятійному класі “Людина – Людина”, що безпосередньо відображає відносини між членами лінгвокультурного співтовариства. Зазначений клас складається з тематичних груп, які можна означити як: 1) зовнішні параметри людини; 2) внутрішні параметри людини як особистості; 3) місце існування (побут); 4) соціальне середовище.

Перша тематична група включає декілька підгруп: 1) зовнішність; 2) статура; 3) предмети одягу. Транспонуючи зауваження В.В. Овчиннікова з приводу англійських пейзажів і клімату, можна те саме сказати й про властивість англійської національної особистості: відсутність різких контрастів, тобто помірність, – ось ключова характеристика не тільки англійського ландшафту, але й англійського характеру. Автор наводить слова П. Кохен-Портхайма про те, що англійську душу можна порівняти з парком, оскільки вона, по суті, теж є компромісом між природним і штучним [9]. Зовнішній вигляд – це та сфера, де помірність стилю вважається, з погляду типового представника британської культури, проявом хорошого тону. У наведеному прикладі ілюструється порушення цієї вимоги відносно манери одягатися, тобто гардероба:

There was a Young Lady of Dorking
Who bought a large bonnet for walking;
But its colour and size
So bedazzled her eyes
That she very soon went back to Dorking.

Аналіз даного тексту на лексичному рівні дозволяє виділити квазіоціночні слова *large*, *colour*, *size* та денотативно-оціночний предикат *bedazzled*. Слова *large*, *colour*, *size* не є оціночними самі по собі, проте в даному контексті вони набувають негативного забарвлення. “Негативність” великого розміру та незвичайного кольору розкривається через значення слова *bedazzle*, що є носієм оцінки і оцінки негативної, оскільки для англійців не притаманно робити культ з одягу, його не вважають мірилом людського достатку, і тим більше не приймається екстравагантний стиль в манері одягатися [10]. Беручи до уваги, що манера одягатися з викликом засуджується, можна зробити висновок, що заохочується в англійському суспільстві нейтральний стиль, позбавлений будь-яких занадто вражаючих деталей.

Окремим аспектом в лімеріку виступає тема зовнішності. Об’єктом оцінки виступають як частини тіла, так і риси обличчя. Класичними в цьому відношенні є лімерики, в яких йде мова про непомірні розміри носа, підборіддя, неправильну форму голови і т.п.:

There was a Young Lady whose chin
Resembled the point of a pin;
So she had it made sharp. And purchased a harp
And played several tunes with her chin.

У цьому прикладі ключовими оціночними предикатами є вислови *Resembled the point of a pin* і *had it made sharp*. Фраза *Resembled the point of a pin* є квазіоціночним висловлюванням, який сам по собі має нейтральне значення. Проте, при описі частин тіла/особи, в даному випадку у поєднанні зі словом *chin*, воно набуває негативно-оціночного “наповнення”. Лексичні одиниці, які використовуються для опису зовнішності, часто окрім прямого, мають і переносне значення. Зокрема, слово *sharp* і фраза *Resembled the point of a pin* можуть позначати як просто “загострену форму предмету”, так і “різку, нелагідну вдачу” володарки подібного підборіддя.

Приховану оціночну інформацію можна виділити і на текстовому рівні. Зокрема, задум автора прикладу, що спроектований на зміст тексту, припускає наступне: 1) зовнішні дані головного героя не співпадають з прийнятими в даному суспільстві стереотипами фізичної привабливості, проте, 2) ця обставина сприяє розвитку в ньому різних здібностей. На цій підставі можна зробити висновок про зміст інформації підтексту. Так, перша частина аналізованого прикладу отримує оцінку – “і це погано”, друга – “і це добре”. Здавалося б, дійсно, *chin*, який нагадує *the point of a pin*, не має ніякого відношення до еталонів краси, і в оточуючих даний факт може викликати, принаймні, глузливе ставлення. Проте, *Young Lady* – власниця чудового підборіддя не впадає у відчай щодо цього і використовує ситуацію, що склалася, з користю для себе (*had it (chin) made sharp, And purchased a harp, And played several tunes with her chin*).

Зміст лімериків даної тематичної підгрупи підтверджує той факт, що англійцям властивий практичний підхід до морально-етичних проблем. Іншими словами, вітається прагматизм, як

прояв врівноваженості, “збалансованості”, що зазвичай сприяє раціональному вирішенню проблем [4].

Щодо статури людини, то ця якість піддається в лімеріку більш гострій критиці. Напевне це пов’язано з тим, що з рисами обличчя людина, як правило, зробити нічого не може, і їй доводиться або засмучуватися із цього приводу, або, взявши себе в руки, обернути даність в добро. Фігура ж людини у багатьох випадках піддається корекції, а значить, якщо людина має зайву або, навпаки, недостатню, вагу, то вона просто не стежить за своїм здоров’ям (наприклад, неправильно харчується, веде неправильний спосіб життя і внаслідок цього нездорова) і, відповідно, заслуговує на осуд:

There was an Old Person of Pinner
All thin as a lath, if not thinner
They dressed him in white
And roll’d him up tight
That elastic Old Person of Pinner.

Ключовими оціночними фразами в прикладі є вислів *thin as a lath*, що містить оціночний дескриптивний предикат і, отже, є експлікованим вираженням негативної оцінки (еквівалент в українській мові: “худий як тріска”). Негативне відношення до персонажа з подібною статурою реалізується і в описі дій “they”. Фраза *roll’d him up tight* є тією імплікуючою деталлю, яка сприяє “прочитанню” підтекстової інформації. З *Old Person of Pinner* поводяться так, як поступили б із неживим предметом: таким чином суспільство виражає своє несхвалення по відношенню до тих, чия зовнішність не відповідає загальноприйнятим стандартам. Не дивлячись на те, що худорлявість в Англії служить ознакою міцного здоров’я і гарного виховання [9], надмірна худорлявість розцінюється як відхилення від норми і, отже, отримує негативну оцінку.

Увага читача в лімериках підкласу “Внутрішні параметри людини як особистості” також звертається на такі риси вдачі як стриманість, незворушність, іншими словами – помірний прояв своїх почуттів, емоцій, оскільки вважається загальновідомим, що в Англії не прийнято демонструвати свої емоції. Відсутність емоційної рівноваги завжди вважалася *working class behaviour* – приналежністю нижчих шарів суспільства. Якщо людина вважає себе представником так званого *upper middle class* – еталону, до якого всі прагнуть, вона повинна зберігати присутність духу (*keep the stiff upper lip*). Згідно традиціям, англієць є флегматичним, прозаїчним, недратівливим, і “неприятель до істерики і галасу є мало не універсальною в Англії” [10].

Лімерики, в яких йдеться про необхідність виявляти стриманість, тобто бути помірним в емоційному плані, об’єднані в окрему підгрупу. У прикладах даної підгрупи емоційна “нестабільність” може бути оцінена “негативно” і “негативно-агресивно”.

There was an Old Man on a hill
Who seldom, if ever, stood still.
He ran up and down
In his grandmother’s gown
Which adorned the Old Man on the hill.

Фрази ‘*seldom, if ever, stood still*’, ‘*ran up and down*’ містять нейтральні слова, марковані культурно обумовленою конотацією. Безглуздий одяг головного героя (*grandmother’s gown*) дозволяє кваліфікувати поведінку головного персонажа як “дивацтво”. До диваків в англійському суспільстві, як правило, відносяться терпимо, і навіть з деякою симпатією, але тільки до тих пір, доки вони не переходять визначених суспільством меж і не стають “перешкодою” (“вигнанцем”) в суспільстві (*misfit*). Таким чином, даний лімерик, описуючи неадекватні дії *Old Man on a hill*, закликає поводитися стримано, щоб не стати об’єктом глузування.

Необхідно зазначити, що в лімеріку засуджується відхилення від норми як в один бік (“дуже”), так і в інший (“недостатньо”), коли головний герой може бути настільки стриманим у прояві своїх почуттів, що його спокій здається підозрілим. Таким чином, щоб відповідати продиктованим суспільством канонам, не слід бути ні дуже емоційним, ні занадто безтурботним, потрібно виявляти емоції, адекватні конкретній ситуації.

У текстах лімериків, що об’єднані темою місця проживання (побуту), як правило, піддається засудженню непомірне споживання їжі. Англієць загалом, є вельми невибагливими до повсякденної їжі. Гроші, витрачені на харчування, здаються їм витраченими даремно, і в цьому вони готові йти на найжорсткішу і скрупульозну економію [9].

A glutton who came from the Rhine
When asked at what hour he would dine
Replied, ‘At eleven
At three, five and seven
At eight and a quarter past nine!

У даному прикладі несхвальне відношення до ненаситності експлікується лексичною одиницею ‘*a glutton*’. Словникову дефініцію слова *glutton someone who eats too much* можна продовжити твердженням “і це погано”, що свідчить про те, що в периферійній зоні значення цього слова міститься негативно-оціночна сема. Час, вибраний головним персонажем для обіду (*At eleven, At three, five and seven, At eight and a quarter past nine*), виконує функцію імплікуючої деталі і є доказом його непомірного апетиту.

Іншою темою, що порушується в лімериках зазначеної підгрупи, є здоров’я, причому підкреслюється, що характер турботи про здоров’я не повинен виходити за межі розумного:

There was an Old Man of Vienna
Who lived upon tincture of senna;
When they did not agree
He took camomile tea
That nasty Old Man of Vienna.

Оціночний предикат *nasty* у поєднанні із вказівним займенником *That + Old Man of Vienna* є виразом негативного відношення суб’єкта *they* до об’єкту оцінки. Крім того, на синтаксичному рівні виразом оцінки є модальність незгоди: ‘*they did not agree*’. Вислів *lived upon tincture of senna* імплікує зловживання медичними процедурами і, таким чином, пояснює причину негативного відношення до головного героя. Здоровий спосіб життя, безумовно, вітається в британському суспільстві: бути здоровим практично, а хворіти – невігідно і непристойно. Проте людина, яка надмірно захоплюється лікуванням, особливо специфічними препаратами (*senna*), безумовно викликатиме негативну оцінку оточуючих.

Окрему групу утворюють лімерики, тематика яких обмежується ілюстрацією соціального середовища, зокрема, позасімейних і родинних відносин. Позасімейні відносини, які знаходять відображення в лімеріку, виникають між молодими людьми і дівчатами. У текстах даної тематики, як правило, оцінюється моральна зовнішність дівчат. Героїні лімериків в процесі спілкування з молодими людьми виявляють надзвичайну нескромність, що, безумовно, отримує негативну оцінку:

There was a young lady of Kent
Who said that she knew what it meant
When men asked her to dine
And served cocktails and wine;
She knew what it meant – but she went!

У даному прикладі немає ні оціночних предикатів, ні висловлювань оціночного характеру. Згідно задуму автора і асоціативним враженням читача, ситуація представляється цілком типовою: легковажна дівчина піддається спокусі і приймає запрошення чоловіка пообідати, не дивлячись на те, що всім відомо, які дії слідує за *cocktails and wine*. Зміст підказує, що подібна поведінка кваліфікується як аморальна і піддається осуду. З погляду громадської думки, дівчині належить бути менш легковажною, тільки у такому разі її вчинки співпадатимуть з прийнятими нормами поведінки.

Загальна тональність лімериків підгрупи ‘родинні відносини’ є достатньо негативною, і варіюється від повної байдужості до демонстрації відкритої ворожості до ближніх. Класифікацію мовного матеріалу в даній підгрупі можна провести за лініями відносин (1) дружина – чоловік, (2) батьки – діти, (3) між некровними родичами, тобто родичами по шлюбу.

Слід зазначити, що у відносинах між подружжям, “жертвою” негативного відношення можуть виступати як чоловік, так і дружина, між батьками і дітьми – діти, а у відносинах між родичами по шлюбу – теці або зятя. Зокрема, наступний приклад ілюструє відносини між подружжям:

There was an Old Man on some rocks
Who shut his wife up in the box.
When she said, ‘Let me out!’
He exclaimed, ‘Without doubt
You will pass all your life in that box!’

Ґрунтуючись на текстовій інформації, дії чоловіка можна класифікувати як жорстоке поводження з дружиною. Однак ця ситуація має класичне, універсальне для більшості культур підґрунтя, яке лежить в основі даного лімерика: без особливої на те причини чоловіки, як правило, не бувають агресивні, зазвичай на подібні дії їх провокують дружини. Провокацією в основному виступає нестерпний, сварливий характер дружини. Імплікуючою деталлю, що вказує на причину конфлікту в даному випадку, може бути лексична одиниця *box*, яка є частиною слова *chatterbox – someone who talks a lot*. Таким чином, можна припустити, що через те, що дружина була занадто балакуча (*chatterbox*), чоловік і замкнув її в ящик – *box*. Таким чином, в основі даного тексту лежить негативна оцінка поганого характеру дружини, сварливості і зайвої балакучості. Заохочується, відповідно, лагідний характер і в міру виявлена комунікабельність.

Відносини між некровними родичами представлені в наступному прикладі:

There was a young man from Laconia
Whose mother-in-law had pneumonia.
He hoped for the worst
And after March first
They buried her 'neath a begonia.

Відносини “теща-зять” також є класичною і універсальною темою в європейській культурі. Загальновідомо, що ці відносини зазвичай будуються непросто. Модель таких відносин, як правило, буває наступною: зять не вітає втручання тещі в сімейні відносини, але вважає за краще про це мовчати. Ці суперечливі, нещирі і недобррозичливі відносини знаходять своє відображення в лімерику. Вислів *He hoped for the worst* маркований модальністю бажання і тому вважається оціночним. Слово *worst* в своїй недомовленості імплікує “відхід людини з життя” – подія сумна. З погляду молоді людини, ця подія оцінюється як бажана і позитивна, оскільки для нього вона символізує вирішення якихось проблем, пов’язаних з тещею. Проте, з точки зору логіки відносин між людьми, смерть близьких не може розцінюватися як бажана подія – це аморально. Таким чином, суперечливий вислів *hoped for the worst* є негативною оцінкою а) тещі – зятем і, одночасно б) зятя – соціумом. Якщо з погляду моралі і припускається якийсь “некараний” ступінь непорозуміння між зятем і тещею, то крайні випадки, подібні до аналізованої ситуації, однозначно засуджуються.

В межах відносин “батьки-діти” в лімерику представлений помірний вияв батьківської любові, що традиційно схвалюється в Англії. В глибині душі англійці переконані, що батькам краще бути занадто суворими, ніж занадто м’якими. Пуританське виховання покликане виховати в дитині якості, які одвічно вважаються основоположними для “справжніх леді і джентльменів” [5]. До таких належать, наприклад, стриманість, скромність, звичка стійко переносити суворі прояви дійсності. Приклад служить своєрідною пародією на відносини між батьками і дітьми:

There was an Old Person of Pisa
Whose daughters did nothing to please her
She dressed them in grey.
And banged them all day.
Round the walls of the city of Pisa.

Об’єктом оцінки в даному тексті виступає *Old Person of Pisa*. Відношення матері до своїх дочок є предметом оцінки. Вислови *dressed them in grey* і, більшою мірою, *banged them all day* дозволяють судити про характер цих відносин. Фраза *dressed them in grey* є імплікуючою деталлю, значення якої дає підстави вважати, що *Old Person of Pisa* – занадто сувора мати, яка, очевидно, вважає, що дівчаткам непристойно носити одяг яскравих кольорів. Жодне зі значень дієслова *to bang* не припускає його вживання по відношенню до іншої людини. Негативно-оціночного сенсу нейтральне відносно оцінки слово *banged* набуває тільки в даному контексті, коли використовується в значенні “виховного” прийому. Те, що головний персонаж даного лімерика в процесі виховання дочок використовує способи фізичної дії, само по собі не є підставою для осуду: в Англії до цих пір прийнято вважати, що добра прочуханка йде дитині тільки на користь (англ. прислів’я: *Spare a rod – spoil a child*). Але, навіть з погляду англійської моралі, головна героїня занадто старається в справі виховання, на що вказує імплікуюча деталь *banged them all day*. Якщо дитину б’ють цілий день, то це розцінюється вже не як виховна міра, а як факт жорстокого поводження. Таким чином, лімерик в черговий раз закликає до вияву відчуття міри, цього разу – в процесі виховання дітей.

Таким чином, результати аналізу мовного матеріалу дають підставу вважати, що зв’язок мови і культури простежується на рівні ціннісної складової концепту “лімерик”. Реальність існування цього зв’язку робить можливим виявлення інформації культурологічного характеру і виділення в ній тих культурних цінностей, які знаходять своє відображення в лімерику і є домінуючими в англійському лінгвокультурному співтоваристві.

Засобом отримання інформації про ті якості, які відносяться до культурних цінностей, є оцінка: тільки за допомогою оцінки того або іншого явища людина може вирішити, що є цінним для її існування, а що ні. Таким чином, засоби вираження оціночного значення як на лексичному, так і на текстовому рівні, є важливим чинником у визначенні культурних цінностей в лімерику. Результати лінгвокультурологічного аналізу мовного матеріалу, проведеного в межах понятійного класу “Людина-Людина” свідчать про те, що домінуючою культурною цінністю, що знайшла своє відображення в лімерику, є володіння почуттям міри у різних сферах діяльності людини. Саме “відчуття міри, помірність” дає англійцю можливість діяти так, щоб “вписуватися” в межі прийнятих в даному суспільстві стереотипів поведінки.

Список використаних джерел

1. Вежбицкая А. Сопоставление культур через посредство лексики и прагматики/ Пер. с англ. А.Д. Шмелева. – М: Языки славянской культуры, 2001. – 272 с.

2. Вольф Е.М. Функциональная семантика оценки. Изд. 2-е, доп. – М.: Эдиториал УРСС, 2002. – 280 с.
3. Гюбеннет И.В. Основы филологической интерпретации литературно-художественного текста / И.В.Гюбеннет. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 205 с.
4. Демурова Н.М. Веселая игра в лимерики // Мир бессмыслиц. Лимерики, старые и новые: Сборник / Составл. К.Н. Атаровой. – На англ. и русск. яз. – М.: ОАО Издательство “Радуга”, 2003. – С. 37-44.
5. Карасик А.В. Лингвокультурные характеристики английского юмора. -<http://www.vspu.ru/~axiology/libr/akd/autoref10.htm>
6. Карасик В.И., Слышкин Г.Г. Лингвокультурный концепт как единица исследования // Методологические проблемы когнитивной лингвистики: Сб. науч. тр. / Под ред. И.А. Стернина. – Воронеж: ВГУ, 2001. – С. 75-80.
7. Кон И.С. К проблеме национального характера // Язык и культура. Хрестоматия по спецкурсу для студентов-филологов. / Под ред. Л.Г. Саяховой. – Уфа.: Изд. БашГУ, 2000. – 24-28 с.
8. Лотман Ю.М. Семантика культуры и понятие текста // Русская словесность. От теории словесности к структуре текста. Антология / Под. ред. В.П. Нерознака. – М.: Academia, 1997. – С. 202 – 212.
9. Овчинников В.В. Корни дуба – Новый мир. – 1979а.– № 4. – С. 211-249.
10. Оруэлл Дж. Англичане. – [http://orwell.ru/library/essays/English People/r/r eppl/1.htm](http://orwell.ru/library/essays/English%20People/r/r%20eppl/1.htm)

Анотація. У статті досліджується ціннісна складова концепту “лімерик” з позицій лінгвокультурологічного аналізу. Запропонована класифікація за понятійними класами з метою вивчення оціночного сенсу. Окреслені домінуючі компоненти, які знаходять своє відображення і специфічне вираження в текстах лімериків і розглядаються як національно-специфічні для британської ментальності.

Ключові слова: лімерик, понятійний клас, концепт, домінує, цінності.

Summary. The article deals with the linguocultural analysis of the concept “limerick” on axiological level. Approaching the goal of pointing out the values of British community the conceptual classification has been given. The specific cultural dominants represented in the texts of limericks have been outlined as typical of British mentality.

Key words: limerick, concept, dominant, values, conceptual class.

УДК 811.161.2228:801.82

Пилипенко С.М.

ДО ПИТАННЯ ПРО ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ ДІАЛЕКТНОЇ ОСНОВИ МОВИ ПРОЗОВИХ ТВОРІВ ІВАНА НЕЧУЯ–ЛЕВИЦЬКОГО

Вивчення ідіолекту українських письменників є однією з важливих проблем сучасного українського мовознавства. Мова існує не в абстракції, а відображається у конкретних індивідуальних проявах, і для того, щоб повніше дослідити будь-яку національну мову, потрібно розглянути особливості ідіолектів її носіїв. Дослідження індивідуальних варіантів мови окремих адресантів дає можливість відтворити їх мовну картину, повною мірою прослідкувати у мовленнєвій творчості специфічні, неповторні риси, осмислити, яким чином відбивається дійсність у певній художньо-мовленнєвій системі. Вивчення індивідуального мовлення є важливим і для пояснення характеру взаємодії національної мови та говорів, адже саме в ідіолектах присутня широка амплітуда коливань як діалектних властивостей, так і особливостей літературної мови.

Прикладом з’ясування індивідуального функціонування мови є ідіолекти митців слова, які крізь особистісну призму висловлюють мовну картину світу свого народу. До таких належить і видатний український письменник, мовознавець, видавець та редактор Іван Нечуй-Левицький.

Його творчість багатосторонньо вивчається науковцями й аналізується критиками, починаючи з другої половини XIX століття і до сьогодні. Однак наявні дослідження творчості Івана Нечуя-Левицького переважно присвячені літературознавчим аспектам його художнього